

Prof. dr hab. Wojciech Czarny
Instytut Nauk o Kulturze Fizycznej
Kolegium Nauk Medycznych
Uniwersytet Rzeszowski

Rzeszów 30.09.2023r.

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani magister

Olgi Kałużny

pt. „Udział w warsztatach tanecznych a czas reakcji oraz równowaga statyczna osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym”.

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska Pani Olgi Kałużny dotyczy - zgodnie ze sformułowanym w pracy problemem naukowym „oceny wpływu cyklu warsztatów tanecznych na poprawę czasu reakcji oraz równowagi statycznej osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym”. W odniesieniu do tak zarysowanej problematyki pragnę stwierdzić na wstępie, że temat został w mojej opinii sformułowany prawidłowo i adekwatnie do treści całej rozprawy.

Rola recenzenta nie jest łatwa; mierzę się z nią, ilekroć kierowana jest do mnie prośba o opinię na temat przesłanych mi prac. Zdaje sobie sprawę, że konieczne jest zawsze znalezienie równowagi między tym co „mi się wydaje” a tym, co jest obiektywne. Nie jest to zadanie łatwe, zatem w punkcie wyjścia, przystępując do napisania swojego zdania na jakiś temat, zakładam swoją otwartość na dyskusję z Autorem podczas publicznej obrony.

Mając na uwadze powyższe sugestie należy przyjąć, że Pani mgr Olga Kałużny podjęła temat oryginalny, ważny poznawczo, cenny i aktualny.

Struktura pracy

Struktura dysertacji jest typowa dla prac z obszaru nauk o kulturze fizycznej zawierająca opis klasycznego eksperymentu badawczego. Pierwsza część - teoretyczna ma przybliżyć potencjalnemu czytelnikowi omawiane zagadnienia, ich tło oraz dostępny stan wiedzy na temat, któremu poświęcono pracę, co Autorka tu czyni. Pod względem formalnym przedstawiona do recenzji praca stanowi oprawiony wydruk komputerowy, liczący 94 strony, podzielony na pięć numerowanych rozdziałów zaprezentowanych w klasycznej formie. Uzyskane w badaniach wyniki zamieszczono

w 7 tabelach i zilustrowano 25 wykresami. Układ i strukturę pracy należy uznać za poprawny i zawierający rozdziały niezbędne dla rozpraw doktorskich.

Założenia metodologiczne, cele i pytania badawcze pracy

W tej części dysertacji przedstawione zostały cele pracy do realizacji których postawiono 9 pytań badawczych. Analiza tego problemu badawczego w oparciu o aktualny stan wiedzy pozwalała na ustalenie hipotez czego niestety Autorka nie wykonała (choć zostało to wyjaśnione), co w mojej opinii jest wadą, ponieważ osobiście uważam, że założenie odpowiednich hipotez wprowadza do pracy badawczej ład i pomaga w dokładnym opisie wyników. Narzędzia badawcze oparte na różnych metodach zostały dobrane prawidłowo i dokładnie opisane w tym rozdziale. Trafne są również cele i podjęcie tematu. Autorka wskazuje, że: „celem poznawczym badań była ocena, czy i jak udział w cyklu warsztatów tanecznych może poprawić czas reakcji oraz równowagę statyczną osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym. Celem praktycznym zaś było opracowanie wskazówek dla nauczycieli/instruktorów, które ułatwią prowadzenie zajęć tanecznych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym oraz przyczynią się do rozpowszechnienia oraz promowania tańca jako aktywności ruchowej odpowiedniej dla tej grupy”.

Osobiście jestem przekonany, że wyniki tych badań mogą posłużyć nauczycielom, opiekunom i instruktorom do indywidualnego programowania, optymalizacji i planowania cykli warsztatów tanecznych z uwzględnieniem różnic pomiędzy trenującymi, a także pomóc w określeniu predyspozycji poszczególnych osób do osiągnięcia określonych celów. Tak postawione pytania i poruszany w pracy problem badawczy wskazuje na oryginalność i aktualną wagę podjętego tematu.

Materiał i metody badawcze

Jakie są oczekiwania czytelnika, który też sam prowadzi badania, od rozdziału „Materiał i metody”? Oczekuje on, aby sposób wykonania badań przedstawiony został na tyle jasno, by badania takie można było przeprowadzić, a następnie powtórzyć. Rozdział ten został bardzo szczegółowo rozpisany na 10 stronach rozprawy doktorskiej co świadczy o dużej skrupulatności i dokładności Autorki. Badanie miało

charakter eksperymentalny. Uczestnikami badań byli uczniowie ze szkoły dla osób z niepełnosprawnościami we Wrocławiu. Kryteriami włączenia do grupy badanej były: niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym, czynne uczestnictwo w zajęciach z wychowania fizycznego w szkole specjalnej do której uczęszczali badani, funkcjonowanie motoryczne na poziomie I lub II.

Z uwagi na charakterystykę materiału badawczego większość obliczeń była oparta o elementy opisu statystycznego oraz statystyki matematycznej w sposób klasyczny. Wszystkie procedury były zgodne ze standardami Senackiej Komisji ds. Etyki Badań Naukowych przy Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, która wydała opinię nr 15/2021. Do badania zakwalifikowano 30 osób. Ostatecznie pod uwagę wzięto rezultaty 22 osób (14 kobiet, 8 mężczyzn) w wieku 15-23 lata ($M=17,86$; $SD= 2,27$), które systematycznie uczęszczały na zajęcia. Badane osoby miały wiele niepełnosprawności sprzężonych, m. in. zespół Downa, zaburzenia ze spektrum autyzmu, zespół Pradera Williego, mózgowie porażenie dziecięce.

Wyniki badań i dyskusja

Kolejne rozdziały poświęcone zostały zaprezentowaniu rezultatów badań, ich omówienie i dyskusję. Na uwagę zasługuje starannie wykonane omówienie wyników przeprowadzonych badań i odpowiednie interpretacje z dokonanych analiz statystycznych. Całość ułożona jest logicznie, a forma prezentacji jest dość przejrzysta. Przedstawienie dużej ilości wszystkich wyników badań oraz precyzyjnej ich prezentacji, znacznie ułatwia potencjalnemu czytelnikowi odbiór omawianych problemów i opisanych w tym zjawisk.

Prezentowane w pracy wyniki stanowią kierunek, który należy podjąć w celu prawidłowej próby doboru odpowiednich programów treningowych warsztatów tanecznych. Należy jednak przeprowadzić dalsze zaawansowane badania, które pozwoliłyby na jeszcze większą weryfikację uzyskanych przez Autorkę wyników.

Poczynione uwagi nie zmieniają jednak wrażenia, że Doktorantka wie co badać i podąża konsekwentnie w całej pracy obraną wcześniej drogą.

Dyskusja na tle prezentowanych wyników innych autorów uwalnia nieco inwencji twórczej i pozwala na pełniejsze „rozwiniecie skrzydeł”. Stąd też, jakkolwiek nie jest to łatwa do napisania część, jest także bardzo ważna i niezwykle istotna w tego

typu pracach. Jest to w mojej opinii newralgiczna część pracy, która wskazuje na dojrzałość i przygotowanie merytoryczne Doktorantki. Ten egzamin na stopień doktora Kandydatka zdała bardzo dobrze przeplatując dyskusję wraz z prezentacją i omówieniem wyników prezentowanych badań w sposób ciągły. Rozdział ten jest przeprowadzony w sposób obszerny i poprawny, zawiera wiele interesujących informacji wyjaśniających uzyskane wyniki i konfrontujących je z badaniami innych autorów. Prowadzenie dyskusji jest ostrożne, jasne i systematyczne. Wskazuje na dobrą umiejętność oceny i interpretacji wyników.

Cały rozdział jest bezpośrednio i merytorycznie związany z zagadnieniami rozprawy co stanowi wg mnie najlepszą część pracy.

Wnioski

Tej części nie będę szczegółowo omawiał, ponieważ w mojej opinii wnioski są trafne i czytelne odpowiadające na postawione wcześniej pytania badawcze w pracy. Wskazują one, że uzyskane wyniki nie pozostają bez istotnego znaczenia w obszarze analizowanego tematu, będąc silną przesłanką do dalszych badań i analiz w tym zakresie.

Piśmiennictwo

Przedstawiony zbiór piśmienniczy zawiera 171 pozycji w zdecydowanej większości z ostatnich 10 lat, jest dobrze dobrany i wykorzystany w całym tekście pracy.

Uwagi końcowe

Zasadniczą uwagę kieruję do Autorki i proszę o wyjaśnienie podczas publicznej obrony, dlaczego nie zastosowała Pani „dłuższego bodźca treningowego” o zwiększonej liczbie osób biorących udział w eksperymencie z uwzględnieniem grupy kontrolnej. W mojej opinii uważam również za słuszne i ciekawe włączenie do badań różnych, innych narzędzi do oceny parametrów (mierników) zdrowotnych m.in. takich jak: dobre samopoczucie, samozadowolenie, kondycja psychofizyczna, styl życia, użyteczność warsztatów tanecznych i ich zmian pod wpływem tego ukierunkowanego eksperymentu z uwzględnieniem wieku badanych.

Spoglądając na całokształt pracy Pani Olgi Kałużny należy docenić wkład jaki włożyła w prowadzenie procesu badawczego oraz przygotowanie rozprawy, jednak ważnym aspektem są również wnioski merytorycznie dla praktyki w zakresie zastosowania takiej formy aktywności fizycznej na podstawie osiągniętych przez Niej wyników. Dokonując oceny redakcyjnej pracy, uznaję, że została ona przygotowana bardzo starannie.

Podsumowując stwierdzam, że istnieje konieczność kontynuowania postępowania badawczego w tym zakresie. Jestem przekonany, że Doktorantka jest osobą dobrze przygotowaną pod względem merytorycznym i metodologicznym do sprostania w przyszłości temu wyzwaniu. Mam również nadzieję, że przedstawiona uwaga ma charakter subiektywny i pozwoli choć po części zainspirować do dalszej pracy naukowo – badawczej.

Konkluzja końcowa

W moim przekonaniu praca doktorska Pani Olgi Kałużny spełnia wymogi ustawowe pod względem formalnym jak i merytorycznym, co kwalifikuje Ją do nadania stopnia doktora nauk o kulturze fizycznej. Wnoszę zatem do Wysokiej Rady Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu o dopuszczenie Pani Olgi Kałużny do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wojciech Czarny

